

Handläggare
Carina Gillgren
08-508 25 611
Lotta Hedstad
08-08 25 123**Till**
Socialnämnden
2023-02-21

Årsrapport 2022 Funktionshinderinspektörer

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas rapport
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till kommunstyrelsen
3. Socialnämnden överlämnar rapporten till samtliga stadsdelsnämnder

Veronica Wolgast Carstorp
socialdirektörMaria Karlsson
T.f. avdelningschef

Sammanfattning

Funktionshinderinspektörerna har under 2022 genomfört en kvalitetsgranskning avseende insatserna ledsagning enligt socialtjänstlagen (SoL) och ledsagarservice enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) för personer över 18 år i sex stadsdelsförvaltningar. Granskningen omfattade 118 bifallsbeslut och en genomgång av verksamheternas samtliga avslagsbeslut under 2021. Väsentlig, tillräcklig och korrekt dokumentation inom socialtjänsten är ett nödvändigt och ständigt aktuellt utvecklingsområde oavsett om beslutet är ett bifall eller avslag på ansökan om insats.

Genomförandeplaner som saknas helt eller som inte stämmer överens med beställningen minskar rättssäkerheten för den enskilde. Uppföljningarna av granskningarna sysselsättning inom socialpsykiatri och daglig verksamhet enligt LSS visade att verksamheterna prioriterat arbete med genomförandeplaner.

Bakgrund

Stockholms stads funktionshinderinspektörer har till uppgift att granska kvalitet i biståndsbedömda insatser som ges till personer med funktionsnedsättning enligt Socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Uppdraget har ett generellt brukarperspektiv. Bevakning av likställighet över staden samt spridning av goda exempel från de granskade verksamheterna är en viktig del i arbetet. Syftet är att stimulera verksamheternas utvecklings- och kvalitetsarbete.

Granskningsarbetet genomförs utifrån en granskningsmodell som baseras på kvalitetskriterier framtagna av Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner (SKR):

- Trygghet och säkerhet
- Självbestämmande och integritet
- Tillgänglighet
- Helhetssyn och samordning
- Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet 15 februari 2023. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet 16 februari 2023.

Ärendet

Funktionshinderinspektörerna har under 2022 genomfört en större kvalitetsgranskning inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning. Granskningen omfattade insatserna ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS för personer över 18 år i stadsdelsförvaltningarna Farsta, Hägersten-Älvsjö, Rinkeby-Kista, Skärholmen, Södermalm och Östermalm. Totalt omfattade granskningen 118 personer som fått ett bifallsbeslut avseende insatsen under 2021 samt en genomgång av verksamheternas samtliga avslag under samma period. Totalt hade 18 personer fått ett helt avslag på insatsen under 2021. 86 personer hade fått insatsen beviljad med ett delvis avslag på omfattning och/eller innehåll i insatsen.

Funktionshinderinspektörerna gör en uppföljning i berörd verksamhet cirka sex månader efter genomförd granskning. Under 2022 har två kvalitetsgranskningar följts upp. Sysselsättning inom socialpsykiatri i stadsdelsförvaltningarna Farsta, Norrmalm, Skärholmen och Östermalm genomfördes våren 2021 och daglig verksamhet enligt LSS genomfördes hösten 2021 i stadsdelsförvaltningarna Bromma, Kungsholmen, Hässelby-Vällingby och Skarpnäck. Samtliga verksamheter har arbetat med

granskningsresultaten och arbetet med genomförandeplaner har varit ett prioriterat område.

Trygghet och säkerhet

Dokumentationen vid handläggning inom socialtjänsten ska vara väsentlig, tillräcklig och korrekt. Det handlar dels om att en aktuell DUR-utredning ska finnas som underlag till beslut om insats och dels om att utredningen ska vara uppdaterad och innehålla nödvändig information. Oavsett om beslutet är ett bifall eller avslag ska det gå att läsa och förstå hur bedömningen är gjord, motivering samt vilka ställningstaganden som nämnden gjort i den enskildes ärende. Det är positivt att flera av verksamheterna avsätter tid och lägger ett särskilt fokus på innehåll i utredningar då dokumentation inom socialtjänsten kan betraktas som ett nödvändigt och ständigt aktuellt utvecklingsområde.

Att säkerställa aktuella och informativa beställningar som grund för att upprätta genomförandeplanen och att kontrollera att planen upprättas stärker rättssäkerheten för den enskilde. Verksamheterna som följts upp under året har särskilt prioriterat arbete med genomförandeplaner.

Självbestämmande och integritet

Det uppmärksammas återkommande i funktionshinderinspektörernas granskningar att kontakter tas med anhöriga och det professionella nätverket trots att uppgifter om sekretessmedgivande och samtycke till kontakt saknas i Paraplyet. Att informationen är lättillgängligt dokumenterad i beskrivningsrutan i Paraplyet underlättar arbetet och minskar risken för att kontakter utan godkännande tas.

Granskningen av ledsagning och ledsagarservice visade att det förekommer att anhöriga anställts för att utföra insatsen utan att handläggare fått frågan från utförare vilket utgör ett krav i avtalen med staden. I samband med en systematisk uppföljning av beviljad insats behöver det ingå att ställa frågor om innehåll i insatsen, vilka aktiviteter som gjorts, när och av vem.

Granskningen av ledsagning och ledsagarservice visade att tydligare anvisningar behövs för att garantera likställighet över staden i hanteringen av anhöriganställningar då det idag är för stora skillnader mellan verksamheterna. Det kan innebära en risk för den enskilde att inte få sina behov tillgodosedda när anhöriga utför insatsen och särskilt om samma person dessutom företräder och för den enskildes talan. Individuella bedömningar behöver göras i varje ärende.

Tillgänglighet

Granskning och uppföljning visar att verksamheterna kommit olika långt i utvecklingsarbetet utifrån stadens program för stöd till anhöriga. Oavsett tillgång till anhörigkonsulent behöver det säkerställas att den enskilde och anhöriga får återkommande information om vilket stöd till anhöriga som finns att tillgå genom kommunen.

Det finns ett stort behov av att öka den digitala tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Tillgänglighetsanpassning av beslut och utredningar i Paraplyet behövs liksom en digital tjänst för att genom bank-ID eller annan digital legitimation kunna ta del av dokument, skicka in och godkänna handlingar.

Helhetssyn och samordning

Inspektörerna har i flera granskningar de senaste åren uppmärksammat avsaknaden av långsiktiga planeringar för den enskilde. Det handlar om att det behöver finnas ett helhetsperspektiv när flera insatser beviljas eller när stöd ges från flera av socialtjänstens verksamhetsområden liksom en samordning med externa samarbetspartners. Långsiktiga planeringar kan med fördel inkludera både ett anhörigperspektiv och ett barnrättsperspektiv där det är aktuellt. Stora vinster finns för den enskilde att intern såväl som extern samverkan och samarbete prioriteras i stadsdelsförvaltningarna.

Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

Verksamheterna tog själva fram samtliga ärenden i granskningen där avslag fattats på ansökan om insats. Statistik går inte att ta fram från Paraplyet på annat sätt än att manuell räkning av unika ärenden måste göras. Att verksamheterna enkelt ska kunna ta fram ärendestatistik och att verksamhetssystemet underlättar den administrativa delen av arbetet är något som genomgående saknas och efterfrågas i verksamheterna.

Det finns en inneboende svaghet i att endast räkna antalet avslagsbeslut om någon djupare analys av vad personer ansöker om i fråga om tidsomfattning och aktiviteter samt vad personen beviljas ska kunna göras. Även vid en genomgång av bedömningar och motiveringar är det många gånger svårt att följa den röda tråden från ansökan, genom utredning, bedömning och beslut. Det ska gå att läsa och förstå av socialtjänstens dokumentation hur bedömningen är gjord inklusive vilka ställningstaganden som nämnden har gjort i den enskildes ärende. Det ska inte vara skillnader i staden kring bedömningar av rätten till insats och innehåll i beviljade insatser oavsett vilken insats eller vilket verksamhetsområde det handlar om.

Jämställdhetsanalys

Funktionshinderinspektörernas kvalitetsgranskningar har ett jämställdhetsperspektiv genom att statistik som presenteras är könsuppdelad så långt det är möjligt, för att på så sätt kunna hitta eventuella omotiverade skillnader mellan kvinnor och män.

Urvalet i inspektörernas granskning av ledsagning och ledsagarservice har varit stört såtillvida att könsfördelningen i de granskade ärendena varit hälften kvinnor och hälften män vilket inte återspeglar den faktiska könsfördelningen för personer med insatser enligt LSS i Stockholms stad. Kvinnor utgjorde enligt 2021 års statistik 38 procent och män 62 procent av antalet unika personer som hade insats enligt LSS sett till alla åldrar. Könsfördelningen avseende insatser enligt SoL i alla åldrar var 53 procent kvinnor och 47 procent män samma år.¹ Det är en väl känd skillnad mellan könen gällande personer med insatser enligt LSS där fler män än kvinnor erhåller insatser och att skillnaderna är störst i de lägre åldersgrupperna och utjämnas uppåt i åldrarna.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas årsrapport 2022. Vidare föreslås att rapporten överlämnas till samtliga stadsdelsnämnder.

Bilaga

1. Årsrapport funktionshinderinspektörer 2022